

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

14.07.2015 г.

Важни обществено-икономически и политически теми

Вестник 24 часа

✓ Парламентът ще избере нов управител на БНБ

Днес парламентът трябва да избере нов управител на БНБ след като досегашният гуверньор Иван Искров подаде оставка. Четирима са кандидатите за поста. Един от тях е издигнатият от ГЕРБ Димитър Радев, който е и фаворит. Той е подкрепен от Реформаторския блок, които имат и своя номинация - Бисер Манолов.

Кандидатът на Патриотичния фронт е Григорий Вазов, а от АБВ номинираха Виктор Йоцов.

Поотделно четиримата кандидати бяха изслушани от Комисията по бюджет и финанси към Народното събрание, където представиха своите намерения и бъдещи действия, ако оглавят централната банка.

В същото време правилата за избор са атакувани от над 70 депутати пред Конституционния съд. Според мотивите им е забраната независим депутат да прави номинации за гуверньор.

Гласуването ще бъде явно, а новият управител трябва да е получил повече от половината от гласовете на присъстващите народни представители.

Досегашният управител на БНБ Иван Искров, който подаде оставка, считана от 10 юли, е на поста от октомври 2003 г. Той беше критикуван, че не е реагирал при кризата с КТБ.

✓ Има пряка връзка между ръста на безработицата и ръста на инвалидните пенсии

Има пряка връзка между ръста на безработицата и ръста на инвалидните пенсии. Това коментира за Фокус Хасан Адемов, депутат от ДПС и председател на Комисията по труда, социалната и демографската политика в парламента. Според него най-значителна е връзката в посока увеличаване на инвалидните пенсии при увеличаването на възрастта за пенсиониране и на стаж.

„Хората, които са имали някакви болезки, но не са минавали през ТЕЛК комисия, в момента, в който са останали безработни или не отговарят на условията за пенсиониране, решават да се обърнат към медицинските експерти за нетрудоспособност. Това са част от причините за промените, но има и други причини. За да се говори за злоупотребите, трябва да има достатъчно информация и достатъчно факти за тях“, коментира още Адемов. Според него обаче очевидно има и такива хора, които са злоупотребили.

„Мерките, които се взимат през последните години, дават надежда, че някои от параметрите на медицинската експертиза могат да бъдат подобрени“, каза още Адемов. Той допълни, че броят на социалните пенсии за инвалидност са повече от броя на пенсиите на хора в трудоспособна възраст. Хасан Адемов коментира, че е актуална дискусиата да се промени коренно медицинската експертиза, като се раздели на две части – медицинска и такава с медико-социален характер.

„Целта е хората, които имат достатъчна работоспособност, да могат да се реализират на пазара на труда и да получават доходи от труд, вместо да взимат инвалидна пенсия“, обясни Адемов. „Важно е да се определя остатъчната работоспособност и хората, които са инвалиди, да имат възможност да намерят някаква реализация на трудовия пазар“, каза още Хасан Адемов.

✓ Хиляди без право на вот остават в списъците, под въпрос са 450 000 души

Хиляди българи, живеещи извън България, но в страни от ЕС, може да попаднат в избирателните списъци, без да имат право на това. Причината - държавата не знае колко от тях отговарят на критерия за уседналост (да са живели 6 месеца преди вота в България), пише Труд.

Броят на българите, които живеят зад граница, особено в рамките на ЕС, не може да бъде точно определен. Причината е, че според законодателството на ЕС всички негови граждани могат да се движат свободно в рамките на съюза и да пребивават във всяка от страните членки. Това става ясно от отговор на министъра на регионалното развитие Лиляна Павлова на писмен парламентарен въпрос от депутата Борислав Иглев (БДЦ). Под шапката на ведомството е Главна дирекция „ГРАО“, която поддържа националната база данни за населението. Още през февруари от дирекцията бяха изпратили препоръки до местните администрации да проверят дали техни жители не са се установили по настоящ адрес в чужбина и дали престоят им там не е повлиял на правото им на вот на местните избори.

Според Изборния кодекс за местни власти у нас право да гласуват имат само избиратели, които поне 6 месеца преди датата на вота имат едновременно постоянен и настоящ адрес на територията на България, обясни Румяна Сидерова от ЦИК. На

адреса по местоживеене, ако е различен от записания в личната карта, избирателят може да гласува, ако поиска това чрез заявление до кметството. Отново важи срокът за поне 6 месеца официален престой преди изборния ден.

По неофициални данни към 2011 г. българите, живеещи в страни от ЕС, са около 450 000. Не е ясно за колко от тях има документ, че имат настоящ адрес зад граница. При липсата му те имат право да пуснат бюлетина на местните избори и така на практика уседналостта "не ги лови".

Досега според Закона за гражданската регистрация българите не бяха длъжни да уведомят кметството у нас, ако се местят да живеят в чужбина. С промените в закона, гласувани миналата седмица от Народното събрание (които вчера още не бяха влезли в сила), уведомлението ще е задължително. За някои от страните в ЕС, както и в Турция и в САЩ, има данни за живеещите там българи заради изисквания на националните им законодателства.

Гражданите, за които се установи, че не отговарят на условията за уседналост за местния вот, ще бъдат заличени от избирателните списъци. Документите за изборния ден по закон се изготвят по постоянен адрес. Списъкът на заличените лица се публикува не по-късно от 10 дни преди изборния ден от общината и всеки има право да го провери. Според действащия Изборен кодекс вече избирателят може да поиска от кмета на общината удостоверение, че е заличен неправомерно, ако представи документ, че има право да гласува в съответното населено място. Евантуален отказ може да се обжалва пред съответния административен съд. Срокът за решение е 24 часа. Секционните комисии трябва да отпишат от списъка със заличените лица избирател с документ от кмета на общината.

[Вестник Труд](#)

✓ Най-високи заплати вземат в рафинериите

Шефовете в рафинериите и в предприятията за производство на кокс получават средно по 2492 лв. на месец, или колкото четирима началници в сухопътния транспорт. Това показват данните на НОИ за доходите, върху които се осигуряват работещите в реалната икономика към края на април. Данните са публикувани по повод започването на преговорите между бизнеса и синдикатите за минималните осигурителни прагове за 2016 г. в различните браншове. Договарянето засяга близо 2 млн. работещи и не касае само заетите в бюджетната сфера.

Сред браншовете с най-високи официални заплати са още енергетиката и въздушният транспорт, където работещите обикновено вземат по около 1600 лв. Това е над 2 пъти повече от средния осигурителен доход за цялата страна, който е 729 лв.

Най-нисък е средният осигурителен доход на охранителите - 414 лв. На дъното по заплащане са още поповете, работещите в хотели и ресторанти, хлебарите. Числата показват, че в горското стопанство, в производствата на обувки и дървен материал, в туризма неквалифицираните кадри се осигуряват върху суми, които са под минималната заплата. Това означава, че те масово се наемат на непълнен работен ден.

ЗАПЛАТИ ПО БРАНШОВЕ (КЪМ АПРИЛ 2015 Г.)	
БРАНШ	СРЕДЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД
Производство на коко и рафинирани нефтопродукти	2117 лв.
Въздушен транспорт	1643 лв.
Енергетика	1587 лв.
Събиране на опасни отпадъци	1570 лв.
Добив на въглища	1390 лв.
Здравеопазване	649 лв.
Производство на хлебни изделия	484 лв.
Българска православна църква	488 лв.
Хотелиерство и ресторантьорство	458 лв.
Дейности по охрана и разглеждане	414 лв.

✓ С 300 000 ще са повече туристите в България това лято

Това лято ще имаме близо 300 000 туристи повече спрямо 2014 г. Този месец средната заетост по Черноморието ще достигне до 38 %, а през август ще бъде малко над 55%. Това заяви за БГНЕС Румен Драганов, директор на Института за анализи и оценки в туризма (ИАОТ).

Въпреки това, Драганов, обясни, че тази година, независимо от броя на туристите, като приходи нещата изглеждат много зле. "Има намаление на цените за нощувки в хотелите. България се явява близо четири пъти по-евтина от Гърция в момента във върха на сезона. Дълбоката концептуална криза, в която се намира туризмът, не му позволява да направи каквато и да е стъпка към подобряване на качеството на услугите. Късият сезон води до това качественият персонал да не желае да работи у нас. Действително има изоставяне на качествените кадри. България подготвя такива кадри, но те работят в Гърция, Европа, круизните кораби в света, но не и у нас", коментира експертът.

Румен Драганов бе критичен, че страната не прави нищо на вътрешния пазар и българите имат изключително негативно отношение към родния туризъм. "Нямаме нито една реклама на българския туризъм в България. Имаме на Гърция, Турция и на всички съседни страни, но не и наша. Българите въобще не познават родния туристически продукт, който не е лош. Българите не могат да бъдат в хотелите, в които са чужденците. Средният процент на нашенците, които могат да си позволят да са на първа линия на Черноморието в големите курорти е около 2 %", подчерта Драганов.

Предвид кризата в Гърция, обаче, от думите му става ясно, че българите продължават да пътуват към южната ни съседка. "България е, може би, най-слабо засегнатата дестинация в този период, тъй като традиционно българите посещават Гърция като много близка дестинация. Освен това, традиционно българите използват пари кеш така, че за тях, въобще не беше изненада предупреждението, което трябваше да отправят други правителства и туроператори към държавите си. Българите посещават малки таверни и семейни хотели, където кредитни карти не се използват и преди. С пълен резервоар с бензин няма никаква промяна по отношение на нагласата и очакването на българите, отиващи към Гърция и продукта там", поясни директорът на ИАОТ.

За сметка на това, при обратния процес - в частта гърци към България има очевидно забавяне. В предишни години гърците ползваха много Сандански, Банско или Смолян. Сега заради кризата има намаляване на пътуванията към България, каза Драганов. Той коментира и това, че тази година има отлив на руски туристи, което било очаквано. "Очакваме с около 150 000 руснаци по-малко в България през лятото, спрямо миналата година, при общо 660 000 за цялата 2014 г. Сега ще паднем на нивото на 2011 г., когато сме имали малко над 400 000 руснаци в страната", заяви Румен Драганов. На фона на това, по негово мнение, имаме увеличение на туристите от Чехия, Полша, Унгария и Словакия, а немците и англичаните, пък се движели със среден ръст, който е положителен.

"Туристическият бранш е с впечатлението, че хотелите им са празни в по-голямата част. Това е така, тъй като тази година имаме 140 нови хотела. България не води никаква политика по отношение на разширяване на легловата база и всяка година нови легла излизат на пазара. Съответно пада средната заетост и цена на стая", алармира Драганов. Според него, дори, ако удвоим леглата в следващите 10 години средната заетост, която сега се движи в рамките на 30 %, ще падне под 10 %. "Колкото повече хотели и легла, толкова по-малка заетост ще имаме. Нямаме възможност да удвоим броя на туристите, тъй като българският туристически продукт е морски и планински нискобюджетен туризъм. Ориентирали сме се към изключително лош сегмент на пазара - нискобюджетния", аргументира се експертът.

Вестник Сега

✓ За 1 година осигурителните прагове са се вдигнали със 7%

Само в производството на нефтопродукти заетите се осигуряват на над 2000 лв.

Под един процент от заетите у нас - 0.6%, работят в сектори, където осигуровките са средно над 2000 лв. Това показва справка на Българската стопанска камара за осигурителните прагове във всички 85 икономически дейности. Само в един сектор общият доход за осигуряване на всички наети минава този праг - в производството на кокс и рафинирани нефтопродукти се внасят осигуровки върху 2117 лв. и 87 ст. В него са заети 1657 души.

Малко над 135 хил. служители, или почти 7% от всички работещи, пък се осигуряват на по-ниски суми от размера на минималната заплата. Това са заетите на непълен работен ден - на 4 часа например се трудят всички работещи по субсидираните програми за заетост. Работещите на трудов договор на пълен работен ден не могат да се осигуряват под минималната заплата, която от 1 юли е 380 лв.

Заетите в 85-те икономически дейности са 1 958 509 души. Средният осигурителен доход за страната от януари до април е 729 лв. и 18 ст. и спрямо същите месеци на миналата година се е увеличил с почти 7%. Според данните на финансовото министерство към края на април хазната е събрала 2 млрд. лв. и 244 млн. лв. от социалните и здравните вноски. За сравнение за първите четири месеца на миналата година в бюджета са постъпили 1 млрд. и 997 млн. лв. Управляващите отдават по-добрите приходи основно на криминализирането на умишленото криене на осигуровки от работодателите от началото на годината, но не отчитат увеличените минимална заплата, максимален осигурителен доход и праговете. Освен това леко се увеличава и броят на заетите - според справката на работодателите към април м.г. са били с около 6 хил. по-малко.

Според данните на БСК шефовете се осигуряват на 3.5 пъти по-високи пари от работниците без квалификация. 129 530 ръководители от всички дейности внасят осигуровки средно върху почти 1458 лв., тоест техните вноски са се увеличили с 6.6% спрямо миналата година. 290 154 българи, заети в професии, които не изискват специална квалификация, се осигуряват средно върху 422 лв. Техните осигуровки също са се повишили с 6.6%. Специалистите се осигуряват на 1219 лв. и 40 ст., като при тях ръстът спрямо 2014 г. е най-голям - със 7.3%. Следващата по големина група са техниците и приложните специалисти - 179 627 души се осигуряват средно на 998 лв. и 85 ст. Близко 285 хил. са машинни оператори и монтажници, които внасят за пенсия и за здраве върху 633 лв.

Хората, заети на непълен работен ден и съответно осигуряващи се върху по-ниска сума от минималното възнаграждение за страната, работят основно като продавачи, охранители, в селското и горското стопанство или са без квалификация.

ПРЕГОВОРИ

Преговорите между синдикатите и работодателите за новите минимални осигурителни прагове за 2016 г. вече започнаха. Социалните партньори трябва да се споразумеят за размерите им до края на август. В секторите без постигнато съгласие социалният министър има право да остави тазгодишните нива или да наложи административно средния ръст на праговете от договорените дейности. В момента работна група към ведомството разработва механизъм за определяне на минималното възнаграждение и прагове заради препоръките на Брюксел. ЕК посочи, че в кризата праговете са имали "нежелани странични ефекти", т.е. увеличението на праговете е довело до освобождаване на нискоквалифицирани работници. Работодателите настояват за замразяването им, защото в някои от по-бедните ни региони минималните прагове са на нивата на средната заплата. Въпреки това от социалното министерство посочват, че системата за договаряне на праговете "продължава да играе позитивна роля за изсветляване на неформалната икономика, за стимулиране на коректната конкуренция между производителите, за гарантиране на осигурителните права на наетите". Основната цел е да се спре практиката за осигуряване върху минимална заплата при по-високи възнаграждения.

✓ Калфин: Пенсионната реформа не бива да се ползва за политически сделки

Не трябва да се прави избор между пенсионната реформа и съдебната реформа. "Тази дилема е измислена. Не може да се постави едното срещу другото. Трябва да се случат и двете. Не бих си позволил да използваме пенсионната реформа в някакви политически сделки", заяви пред БНР вицепремиерът Ивайло Калфин. Реформаторският блок поставиха условие да бъде подкрепена реформата в съдебната система срещу тяхната подкрепа за промените в Кодекса за социално осигуряване.

Промените бяха одобрени на първо четене. В момента депутатите могат да правят предложения за второ четене. "До сряда вечерта изтича срокът за предложение на второ четене. Радвам се, че не минаха предложенията на Реформаторския блок и Патриотичния фронт за удължаване на срока, така че на практика да премести целия пакет през есента. Няма смисъл за допълнително време за предложения. Това са теми обсъждани от месеци и то много активно. Не бих искал да се използва и темата пенсионна реформа за някаква политическа разменна монета", коментира Калфин.

✓ Кредиторите казаха "да" на новия договор с "Марица-изток" 1

Всички кредитори на ТЕЦ "Марица-изток" 1 са одобрили споразумението с Националната електрическа компания (НЕК) за новия договор, който предстои да бъде подписан между двете дружества. В началото на април НЕК договори и за двете централи - "Марица-изток" 1 и 3 - намалена цена за разполагаемост, което ще доведе до икономии от около 100 милиона лева на година.

Договорката е подкрепена от всички 24 европейски и български банки - кредиторки на централата, включително Европейската банка за възстановяване и развитие, Световната банка и агенциите за експортно кредитиране на Франция и Германия, съобщиха от централата вчера.

"Намалението на нашите цени заедно с пакета законови мерки, целящи финансовото стабилизиране на НЕК, са правилните стъпки за разрешаване на трудностите в енергийния сектор", коментира изпълнителният директор на "Марица-изток" 1 Оливие Маркет. Според него договорът за изкупуване на ток не е пречка за въвеждането на либерализиран енергиен пазар и европейският опит показва, че има много пазари, на които подобна формула работи успешно.

[Вестник Монитор](#)

✓ Заради нормативни промени таксито скача на 1,50 лв., ако шофьорът е на трудов договор

Цената на такситата ще стане 1,5-2 лв., ако се наложи водачите да преминат на трудови договори към фирмите-превозвачи. Това обясни Румен Крумов, председател на Националния съюз на превозвачите. Причината е, че в стойността на километър път ще трябва да се включат разходите за заплати, осигуровки, ДДС и др. В момента цената на услугата е около 0,7 – 0,90 лв. До поскъпването може да се стигне след приемането на изменения в Закона за автомобилните превози, който се изготвят в момента.

Основните промени предвиждат всеки, който изпълнява транспортна дейност трябва да има удостоверение за нея, което е регистрацията за таксиметрова дейност. Такъв документ в момента притежават част от превозвачите. Съществуващият регламент дава право таксите,

които няма регистрация може да ползва чужда

такава, посочи Иван Вълков, зам.-председател на парламентарната транспортна комисия. По думите му народните представители считат, че това е порочно и, че не е редно един да отговаря на дадени условия, а друг не. Според него на един и същи пазар трябва да има равни права за всички. Според бранша обаче измененията поставят шофьорите пред избора дали да са самоосигуряващи се или да са работници на трудови договори към фирми.

Таксиметрови шофьори се опасяват, че съвсем ще останат без клиенти, ако тарифата се вдигне толкова много. Разширението на метрото до летището вече си дава сериозното отражение, а и с идването на лятото и отпуските те съвсем са го закъсали, споделиха шофьори на такси.

Очакванията на народните представители е, че измененията ще повишат контрола. Например тези, които имат удостоверение за регистрация трябва да отговарят на условията за благонадеждност и професионална компетентност, обясни още Вълков. И допълни, че тези, които са вписани в чужд лиценз не отговарят на тези изисквания, а компетентните органи не могат да предприемат нужните мерки срещу тях.

Прогнозите от сектора обаче са, че контролът ще се влоши, защото ще трябва да се проверяват много повече превозвачи. В момента по данни на бранша в страната има около 1500-1600 фирми и между 42 и 45 хил. шофьори. Ако всеки водач има отделна регистрация контролните органи ще трябва да инспектират не 1500 превозвачи, а над 40 хил. По данни на транспортното ведомство от началото на годината проверяващи са установили над 110 нарушения от таксиметрови водачи. Издадените актове са близо 170, а при 8 е наложена принудителна административна мярка - отнемане на автомобила.

Измененията вече бяха гласувани и приети с единодушие на първо четене в парламентарната транспортна комисия. По тях има и положително становище от министерство на транспорта. Предстои разглеждането им на второ четене, като се очаква до края на юли промените да бъдат приети и да влязат в сила до края на август.

В следващите седмици предстои и данъчна дискусия, която ще се относно исканията на превозвачите за връщането на патента. Становища по нея трябва да има и от министерство на финансите и Националното сдружение на общините.

Без поръчки по телефона

Възможността за повикване на такси по телефона може да отпадне, ако се приеме промяната водач да не изпълнява дейността от името на регистриран превозвач, а да се регистрира самостоятелно. Това обясни председателят на Асоциацията на таксиметровите синдикати Сава Комитов. И поясни, че няма как всички да използват една централа, защото Комисията за защита на конкуренцията ще каже, че има договорка за една цена на услугата. Друго право на регистрирания превозвач е да определя цената на превоза. Така, ако всеки водач е с отделно разрешително ще може сам да сложи стойностите, на които да работи. Според специалиста това ще е друго неудобство за потребителя е, защото ще трябва да проверява всяка кола на каква цена вози пътници. „Направено е с добри намерения, но не е добре обмислено. Ще се създаде хаос”, заяви Комитов.

[Вестник Стандарт](#)

✓ Ципрас изправен пред нова битка в Атина

Гръцкият премиер Алексис Ципрас е изправен пред тежка битка в опит да спечели подкрепата на коалиционните партньори за третото спасително предложение от лидерите на еврозоната, информира BBC.

Четири закона трябва да бъдат прокарани в парламента в Атина до сряда, включително тези за пенсиите и данъците.

Ако сделката между Гърция и кредиторите не се осъществи, банките в страната ще рухнат и южната ни съседка може да бъде принудена на пусне еврозоната.

Спасителният план зависи изцяло от това дали гръцкият парламент ще приеме договорените реформи - включително вдигане на данъците и либерализиране на пазара на труда. Това трябва се случи до утре.

Финансовите министри от всички 28 страни членки на ЕС ще се съберат днес сутринта на нарочна среща в Брюксел, за да обсъдят ситуацията в Гърция.

А в Атина предстои съвещание на депутатите от СИРИЗА и коалиционните им партньори от партия "Независими гърци".

Гърция вече пропусна да изплати на международния валутен фонд задължения от 450 милиона евро. Плащането трябваше да се случи до снощи. 1,5 милиарда евро Атина трябваше да плати на 30 юни към МФВ, което също не стана, за да може Гърция да се превърне в първата индустриализирана страна с натрупани задължения към Фонда, информира още БНТ.

В същото време профсъюзът на гръцките държавни служители призова за 24-часова стачка в сряда като израз на несъгласие с договорените условия с еврозоната. Това ще е първата стачка в рамките на шестмесечното управление на премиера Алексис Ципрас и неговата СИРИЗА.

[Вестник Преса](#)

✓ Европейският съюз – от задължнял до свръхзадължнял

Общите борчове надхвърлят 12 трилиона евро

Общият държавен дълг на страните от ЕС надхвърля 12 трилиона евро към края на 2014 година, а в еврозоната е над 9 трилиона евро. Средният размер на държавния дълг в Европейския съюз е 87% от брутния вътрешен продукт (БВП) през 2014 година, а в еврозоната е дори по-висок - 92% от БВП. За сравнение Маастрихтските критерии слагат максимална граница 60% от БВП за държавния дълг - с две думи, нито ЕС, нито еврозоната спазват собствените си правила за дълг.

Дългът обаче не е разпределен равномерно.

Само 12 страни от ЕС спазват дълговия лимит от 60% от БВП, а останалите 16 страни са над него. Нещо повече, осем европейски страни имат държавен дълг над 90% от БВП, ниво, при което борчът сериозно уврежда икономическото развитие. Но дори и това не е всичко, три страни имат дълг над 130% от БВП, като Гърция е рекордьор със 177% от БВП. При това положение не е учудващо, че Европа преживя дългова криза и все още не може изцяло да се отърси от нея.

Когато правилата масово и продължително не се спазват, кризата е неизбежна. Някои се чудят какъв е проблемът с държавния дълг - вземаш, но никога не връщаш.

Реалността обаче е съвсем различна. Дългът трябва да се обслужва - например постоянно се плащат лихви по него. Колкото по-голямо е задължението на една страна, толкова по-голяма част от бюджета и националния доход отива за изплащане на лихви. Плащането на лихви по държавния дълг измества други, продуктивни разходи на държавния бюджет – образование, здравеопазване и т.н. Така че твърде големият държавен дълг директно тежи на данъкоплатците и публичния сектор и изнемва значителни ресурси. Някои страни отделят между 3 и 5% от БВП за лихви по държавния дълг – включително Португалия, Италия, Унгария, Ирландия, Гърция и др.

В другата крайност са Естония, Люксембург, България и Швеция, при които лихвите са под 1% от БВП.

Относително ниският дълг води до по-ниски разходи по неговото обслужване и облекчава държавните разходи. Високите лихвени плащания означават висока тежест и неустойчивост на дълга.

Българският дълг

България наследи значителен държавен дълг от комунизма. През 1989 година брутният публичен външен дълг на страната е 10,65 милиарда долара, което за тогавашната българска икономика е непосилно за обслужване и доведе до фалит през 1990 година. Въпреки фалита и хиперинфлацията първото десетилетие на прехода не доведе до особена промяна – през 1997 година държавният дълг е близо 10,5 милиарда долара (97,3% от БВП). По онова време България е сред европейските страни с най-висок дълг, близо до нивата в Гърция и Италия.

След това обаче задълженията на България постепенно намаляват в резултат на икономическия растеж, бюджетните излишъци и ниските реални лихви. През 2008 година дългът е вече едва 13,3% от БВП. След началото на кризата той леко се увеличава до 18,3% през 2013 година, но истински голям скок се случва през 2014 година заради големия бюджетен

дефицит и кризата около КТБ, като борчът нарастна до близо 28% от БВП. За да се намали дългът до предкризисните нива, в средносрочен план дефицитът ще трябва да се премахне и да се възстановят обратно временните заеми, отпуснати около кризата с КТБ през юни 2014 г.

Отрезвяването след кризата

Дори в добрите времена повечето страни от ЕС - и най-вече от еврозоната - имаха значителни дефицити и големи дългове. Почти няма страна от европейския клуб, която да не е нарушавала многократно и хронично ограниченията за дефицита и дълга.

Естония и Швеция са единствените страни от ЕС, срещу които никога не е откривана процедура по свръхдефицит. Всички останали са нарушавали правилата - а много от страните системно и постоянно ги нарушават.

Причината за постоянните дългове и бюджетни проблеми беше вярата, че „държавата не може да фалира“ - съответно възможността да се вземат почти безлимитни и нисколихвени кредити, особено в страните от еврозоната. По една или друга причина се смяташе, че страна от еврозоната няма да бъде позволено да фалира, което намаляваше пазарната дисциплина върху задлъжнелите държави.

Дълговата криза обаче сложи край на тези заблуди - стана ясно, че държавата може да фалира. Наложиха се осем страни от ЕС да ползват външни спасителни заеми в размер на половин трилион евро, а Гърция обяви частичен фалит през 2012 година с огромни загуби за инвеститорите, достигащи до 75%.

Всички страни от ЕС и еврозоната намалиха бюджетния си дефицит значително през последните години. През 2014 година средният бюджетен дефицит намалю до 2,4% от БВП, а до 2016-а се очаква да спадне до 1,7%. Нещо повече, държавният дълг достигна пик в средата на 2014 година и оттогава започна да намалява, като вече две тримесечия се отчита спад.

Тази тенденция се очаква да се задълбочи през 2015 и особено през 2016 година, като процесът ще бъде подпомогнат от ускоряването на икономическия растеж и агресивната монетарна политика на ЕЦБ. От осемте проблемни страни, които имаха нужда от външна помощ, 7 вече се реформираха и се оправят сами и единствено Гърция остава проблемна и с нужда от външна подкрепа. Според анализ на Института Kiel от февруари 2015 година повечето страни от ЕС вече са постигнали дългова устойчивост, макар че все още има рискове. Проблемите са далеч от пълно разрешаване и ще са необходими години на продължаващи усилия, но Европа сякаш налучка правилната посока.

Ирландското чудо срещу гръцкия провал

Ирландия беше тежко ударена от финансовата криза - едновременно икономиката отбеляза голям спад, което понижи данъчните приходи и увеличи бюджетния дефицит, а в същото време банковата система рухна и правителството (необмислено) реши да я спасява с пари на данъкоплатците.

Неслучайно Ирландия постави рекорд по най-висок дефицит в ЕС през 2010 година - 33% от БВП дефицит само за една година! Двойният удар на кризата доведе до скок на държавния дълг на Ирландия от 24% през 2007 до 121% от БВП през 2012 година. Страната не успя да се справи сама и се наложи да поиска спасителна програма от МВФ и ЕС.

Ирландия проведе всички необходими реформи в рамките на спасителната програма - реструктурира банковата система, ограничи бюджетния дефицит, реформира икономиката и насърчи икономическия растеж. Резултатът е впечатляващ - страната постигна рекорден икономически растеж от близо 5% (най-висок в ЕС), броят на безработните спада с изключително бързи темпове и вече е по-нисък от средното в ЕС.

Ирландия успя да изплати предсрочно около 20 милиарда евро кредити към МВФ и постигна рекорден спад на държавния си дълг - нетният дълг на Ирландия вече е под 90% от БВП.

Нещо повече, в резултат на икономическото възстановяване Ирландия постепенно продава лошите кредити и дяловете в банките и до момента е събрала над 14 милиарда евро. Очакват се допълнителни приходи за десетки милиарди, с които отново ще намали държавния си дълг.

Гърция е точно обратният пример - страната провали първата си спасителна програма за 110 милиарда евро, след това провали и втората си спасителна програма, която беше на стойност 165 милиарда евро, а сега е на път да получи трета спасителна програма на стойност около 82-86 милиарда евро. Гърция много бавно и спорадично изпълняваше необходимите реформи, а икономиката ѝ се стабилизира едва в края на 2014 година - след това обаче правителството падна от власт, реформите спряха съвсем и икономиката започна отново да потъва. Вече дори 5 страни от Източна Европа изпревариха Гърция и са по-богати от нея - нещо немислимо само допреди 5-6 години.

✓ Първа оставка в правителството на Ципрас

От кабинета се оттегля Никос Хунтис, ротационен министър по европейските въпроси

От Атина дойде новината за първа оставка на гръцки министър след постигнатото вчера споразумение с еврозоната и международните кредитори.

Оставката си връчи Никос Хунтис, ротационен министър по европейските въпроси и депутат на управляващата партия СИРИЗА.

Той ще бъде заменен от журналиста Йоргос Куритис, което означава, че значителното мнозинство СИРИЗА в парламента няма да бъде засегнато, коментира вестник "Катимерини".

[Вестник Капитал](#)

✓ Иран и световните сили постигнаха ядрена сделка

Ядрената програма на Техеран ще се ограничи срещу облекчаване на санкциите на страната. Петролът поевтиня след новината

Иран и шестте световни сили (петте постоянни членки на Съвета за сигурност на ООН плюс Германия) са постигнали споразумение за ограничаване на ядрената програма на Техеран срещу облекчаване на санкциите срещу страната. Това съобщава Reuters, позовавайки се на запознат с преговорите западен дипломат.

"Да, споразумението беше постигнато", казва източникът, който отказва да бъде назован. По-рано и ирански дипломат обяви, че е постигната сделка. Цитирани от агенцията дипломати посочват също така, че постигнатото споразумение ще позволява възстановяване на санкциите на ООН в рамките на 65 дни, в случай, че Техеран не се съобразява с условията на договора.

Източник на агенцията също така каза, че ако сделката бъде приета, е възможно да има резолюция на Съвета за сигурност на ООН до месец, а конкретните стъпки, като облекчаването на санкциите срещу Иран и ограничаване на ядрената програма на страната, може да се очакват през първите шест месеца на 2016 г.

Подробности по сделката се очакват, като се предвижда страните в преговорите да дадат пресконференция в Центъра на ООН във Виена преди обяд.

Петролът очаквано поевтиня

Пазарите следят сделката, тъй като тя ще доведе до облекчаване на санкциите срещу Техеран и ще увеличи иранския износ на петрол. Това се случва и в момент, в който азиатските икономики показват признаци на забавяне на растежа, отбелязва CNBC.

След новината фючърсите върху американския лек петрол поевтиняват с близо 2%, а на сорта брент - с 1.59%. Така към 11.00 часа българско време барел брент струва 56.93 долара, а американският - 51.20 долара.

"Ще продължим да очакваме спад в цените на петрола, ако иранският суров петрол потече на пазара", коментира анализаторът във Phillip Futures Даниел Анг.

✓ Гръцката сделка: Пари срещу приватизация, съкращения и повече данъци

Атина ще получи между 82 и 86 млрд. евро за три години

Гърция направи решителна крачка към спасение от фалит, след като в понеделник постигна предварителен договор с партньорите си в еврозоната за трети спасителен пакет. Размерът му ще бъде в рамките на 82-86 млрд. евро (при искани от Атина 53 млрд.), като според публикувания от Еврогрупата текст на споразумението има няколко категории строги икономически мерки, които "са минималните изисквания за начало на преговори с гръцките власти" за нов заем. Преди да има окончателно споразумение, целият пакет мерки трябва да бъде одобрен със закон от гръцкия парламент (виж карето), а след това и от някои от парламентите на другите 18 членки на еврозоната. Въпреки че на референдум в началото на юли страната отхвърли исканията на кредиторите, сега премиерът Алексис Ципрас прие по-сурови условия, защото Гърция беше реално заплашена с временно излизане от еврозоната с още по-големи последствия за икономиката. Втората спасителна програма за 240 млрд. евро не беше приключена успешно.

Фонд за приватизация

Срещу новия спасителен пакет Атина се ангажира с данъчни, пенсионни и административни реформи. Планът предвижда учредяването на фонд от 50 млрд. евро, в който Гърция да прехвърли "ценни държавни активи". Желанието на кредиторите беше фондът да е в Люксембург. Постигнатото споразумение предвижда да се учреди в Атина, откъдето да се управлява. Активите в него ще бъдат преобърнати в ликвидност "или чрез приватизация или чрез управлението им така, че да създават финансови потоци", казва текстът. Половината от този фонд ще отиде за изплащане на 25 млрд. евро, налети от ЕЦБ в четирите най-големи гръцки банки, 12.5 млрд. евро ще отидат за изплащане на дълга, а последните 12.5 млрд. евро ще се инвестират в Гърция, за да създадат ръст на икономиката. От дългото едва седем страници споразумение не става ясно какви активи ще влязат в този фонд, нито кога те ще бъдат "монетизирани", а още по-малко как той ще бъде по-успешен от досега провалените опити за приватизация в Гърция през последните пет години.

Нов заем от МВФ и помощ за банките

Планът предвижда също Гърция да поиска от МВФ нов заем през март 2016 г., когато страната ще е изплатила сегашните си задължения към фонда. В Атина освен това ще се върнат инспектори на тройката, като Гърция се задължава да консултира запред с тях "всяка законова мярка", свързана с кризата. Срещу това кредиторите ще обмислят възможността за облекчаване на дълга. Този път това ще стане не чрез отписване на дълг, а като дадат на Гърция по-дълъг гратисен период за новия кредит и по-дълги срокове за погасяването му. Това обаче ще стане едва след подписването на нов меморандум и ако подобни мерки бъдат препоръчани в първия периодичен преглед по изпълнението му.

Двете страни са се договорили да се увеличи програмата за рекапитализиране на гръцките банки. Секторът ще получи до 25 млрд. евро, като подробностите по тази схема трябваше да бъдат обсъдени в понеделник с представителите на Европейската централна банка.

Пенсионни и трудови реформи

Гърция освен това ще трябва да предприеме "амбициозни пенсионни реформи", предвижда предварителното споразумение. Страната има седмица, за да представи на партньорите си подробен, "значително подсилен", пакет реформи.

Във всеки случай вече са договорени някои пазарни, трудови и финансови реформи. Първите включват работа на магазините в неделя и либерализиране на професии с лицензионни режими като фериботния транспорт. Също така ще бъдат преразгледани колективните трудови договори и осъвременяване на възможността за уволнение "съгласно съответната директива на ЕС и добрите практики". На основата на стратегическия преглед на трудовия пазар той трябва да се изравни с "най-добрите международни и европейски практики".

Какво трябва да направи първо Атина

До 15 юли правителството и парламентът на Гърция трябва да приемат следното законодателство:

- Уеднаквяване на размера на ДДС и разширяване на данъчната основа, така че да се увеличат приходите.

- Първоначални мерки за подобряване на дългосрочната устойчивост на пенсионната система като част от цялостна пенсионна реформа.

- Гарантиране на пълната независимост на статистическата служба ЕЛСТАТ.

- Пълно прилагане на съответните разпоредби от Договора за стабилност, координиране и управление в Икономическия и паричен съюз. Това означава да се въведе полуавтоматична система за ограничаването на бюджетните разходи в случай на преразход въз основа на взаимодействие с фискален съвет.

До 22 юли:

- Приемане на граждански-процесуален кодекс, който да съдържа мащабна реформа на процедурите и договореностите в системата за гражданско правосъдие и който значително да увеличи скоростта на съдебните процеси и да намали разходите.

- Прилагане на Директивата за възстановяване и реструктуриране на банките.

Финансовите реформи включват "решителни действия срещу необслужваните кредити и мерки за засилване държавния фонд за финансова стабилност и банките и конкретно като се изключи всяка възможност за политическа намеса". Общата формулировка дава възможност за спекулации. Reuters цитира анонимен източник от ЕЦБ, според когото е възможно гръцките банки да бъдат редуцирани от четири на две. Гръцки медии пък спекулират с възможността за "подстрижка" на депозитите в банките, които продължават да бъдат затворени (банковата ваканция ще бъде удължена до сряда).

Сред непосредствените мерки в плана е още условието Гърция да "модернизира своята система за данък добавена стойност и да разшири данъчната основа, за да увеличи приходите". Срещу това Еврогрупата обмисля възможността за мостово финансиране на страната, която до 20 юли ще се нуждае от 7 млрд. евро, а в средата на август - от още 5 млрд. евро.

Някои от другите задължения на Гърция по новия план предвиждат пълни гаранции, че националната статистическа служба ще се ползва с независимост от политическото управление на страната. Атина се ангажира също да приватизира електропреносното дружество ADMIE, което е 100% собственост на националната електрическа компания DEI, "освен ако не бъдат намерени заместващи мерки, които да имат същия ефект върху конкурентността". Предвижда се също "съгласно амбициите на гръцкото правителство да се модернизира и значително засили държавната администрация, както и да се въведе програма под надзора на ЕК за деполитизиране на администрацията".

Рисковете

Одобрение от гръцкия парламент

Голям брой тежки реформи трябва да бъдат одобрени от правителството и парламента през следващите няколко дни. Сред тях са такива, които са били отлагани с години. Алексис Ципрас вече получи нужната подкрепа от опозиционните партии за договаряна на сделката. Много влиятелни членове на СИРИЗА обаче изразиха несъгласието си с условията. Затова има риск сегашното правителство и дори СИРИЗА да се разцепят и да не успеят да прокарат реформите и да се стигне до предсрочни избори.

Одобрение от други парламенти в еврозоната

В някои страни от еврозоната, включително Германия, Холандия и Финландия, има нужда от парламентарно одобрение, за да започнат преговори за използване на средства от Европейския спасителен механизъм ESM. Остава неясно дали след това първоначално одобрение ще има нужда и от такова за пълната спасителна програма за Гърция. Хипотетично за одобрението на програмата са нужни 85% от гласовете на акционерите на ESM, но досега е трудно да се каже, че има ясен консенсус за такова решение. Позицията на някои по-малки страни в еврозоната също ще бъде от значение.

Споразумение за детайлите

Споразумението след срещата на лидерите на еврозоната ясно показва, че пакетът с гръцките реформи трябва да бъде "сериозно подсилен", защото вече става дума за тригодишна програма. Предстои да се разбере дали това ще може да бъде направено през следващите няколко дни.

manager.bg

✓ Гърция отново не плати вноска на МВФ

Гърция е пропуснала плащане към МВФ, въпреки постигнатото споразумение с международните кредитори за финансова помощ, съобщава Франс прес.

„Атина трябваше да изплати 450 хил. евро на МВФ до 23 часа на 13 юли. Плащане не беше получено“, съобщил говорителят на МВФ Джери Райс.

Това е втората просрочена вноска по външния дълг на страната за последните две седмици. На 30 юни Гърция пропусна първи падеж от 1,5 млрд. евро и стана първата индустриализирана страна, която започна да трупа неизплатени задължения към МВФ.

До 20 юли Гърция трябва да изплати 3,5 млрд. евро на Европейската централна банка (ЕЦБ), която поддържа със спешни заеми живота на гръцките банки. Неизплащане на задълженията към ЕЦБ може да доведе до много по-тежки последици, отколкото просрочените дългове към МВФ, на които тя дължи общо около 22 млрд. евро - близо 7% от дълга ѝ.

Същевременно Гърция е платила днес емисии от „самурайски облигации“ на японски инвеститори в символичен жест, целящ да възстанови доверието в банковата система на страната.

Японският банков гигант Mizuho съобщи, че Атина е привела 20 милиарда йени (около 160 милиона долара) за покриване своя деноминиран дълг. Става въпрос за „самурайски“ облигации, емитирани от гръцкото правителство преди 20 години, чиито падеж е днес.

✓ ЕК със съвети за пътуващите в чужбина

Представителството на ЕК в България разпространи съвети и полезна информация за пътуванията на граждани на ЕС и информация за техните права и задължения в чужбина. Те са в 6 основни раздела – документи, права, безопасност, пари и такси, туристически пакети и временно ползване на собственост, какво можете да носите със себе си. Ето някои от съветите.

Консулска помощ

Всеки гражданин на страна от ЕС е автоматично гражданин на ЕС и има право на консулска помощ в страна извън ЕС дори ако родината му няма дипломатическо представителство там. Това се отнася за случаите на загубени документи, злополука, арест, при евакуация. На сайта на ЕК може да се провери дали вашата страна има представителство на мястото, където отивате. В бъдеще гражданите ще имат още по-добра задължителност, когато тяхната страна няма представителство извън ЕС, благодарение на нови правила, които бяха приети през април и които държавите трябва да започнат да прилагат до 2018 г.

Спешна помощ

Ако пътниците се нуждаят от спешна помощ - линейка, пожарна или полиция, трябва да позвънят на безплатния номер 112, където и да се намират в ЕС. Спешният телефонен номер за съобщаване за изчезнали деца е 116 000.

При болест или злополука в страна от ЕС, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария, гражданите на ЕС имат право на медицинска помощ. Необходимо е да имат у себе си Европейска здравноосигурителна карта (ЕЗОК). Нейното издаване е безплатно.

Лечението ще бъде на същите цени и условия като за хората, които са здравно осигурени в страната-домакин.

Туристически пакети

Ако сте резервирали туристически пакет, но туроператорът е фалирал, Директивата за пакетните туристически пътувания защитава европейските потребители. Тя обхваща пакетите, които представляват предварително договорена комбинация от два или повече елемента, например транспорт, настаняване и кола под наем.

Пътуващите имат право на пълна информация преди резервацията, право на прехвърляне на резервацията на друг човек, ако титулярът на резервацията не може да отиде, право на връщане на платената сума и на репатриране, ако организаторът фалира.

Транспорт

Ако пътуването със самолет, влак, автобус или кораб бъде забавено или отменено, гражданите на ЕС имат гарантирани права във всички видове транспорт. Ако забавянето е голямо, транспортното дружество трябва да предостави подходяща информация и помощ. Също така, при определени обстоятелства, пътуващият има право на компенсация.

Ако пътуването бъде отменено и се наложи да отседнете в хотел далеч от крайното ви местоназначение, транспортното дружество трябва да плати за престоя в хотела.

Шофьорски книжки

Свидетелство за управление на МПС, издадено в държава от ЕС, може да се използва навсякъде в ЕС. Преди да тръгнете на път, проверете дали не е изтекло, тъй като не можете да шофирате в друга държава с временно свидетелство или удостоверение.

В ЕС, Норвегия или Исландия можете да получите безплатна помощ от европейския потребителски център (ЕПЦ) в съответната страна. Той ще ви даде съвет относно вашите права на потребител и какви аргументи да представите пред фирмата. Ако проблемът не може да бъде разрешен на място, запазете всички необходими документи и, когато се върнете у дома, се свържете с ЕПЦ във вашата страна.

Потребителски права

От 2014 г. насам потребителите разполагат с 14 дни, за да върнат стоки, купени от разстояние — по интернет, по пощата или по телефона. Потребителите в ЕС имат право на двегодишна гаранция, според която продавачът е длъжен да поправи или замени безплатно дефектните стоки. Ако не е възможно това да бъде извършено в разумен срок или без да ви причини неудобство, можете да поискате да ви върнат парите или да ви направят отстъпка от цената.

Мита

В рамките на ЕС няма мита при пътуване от една страна в друга. Данъците (ДДС и акциз) са включени в цената и не дължите допълнителен данък в другите страни от ЕС, но има и изключения.

Ако се връщате у дома от страна извън ЕС, правилата са различни и обикновено са по-строги. Няма ограничения за това, което можете да купите и да вземете със себе си, когато пътувате между страни от ЕС, стига то да е за лична употреба, а не за препродажба.

Всяка страна определя ориентировъчни количества за това дали алкохолът и тютюневите изделия са за лична употреба. Ориентировъчните количества за лична употреба са 10 литра спиртни напитки, 20 литра подсилено вино (порто, шери), 90 литра вино (не повече от 60 литра пенливо вино), 110 литра бира.

Ако влизате в ЕС от страна извън Съюза, можете да донесете със себе си стоки, освободени от ДДС и акцизи, за лична употреба в строго определени граници. Същото важи, ако пристигате от Англо-нормандските острови, Гибралтар, Канарските острови или други територии, където правилата на ЕС за ДДС и акцизите не се прилагат. За алкохола тези граници са 1 литър спиртни напитки над 22 об. % или 2 литра подсилено или пенливо вино, 4 литра непенливо вино, 16 литра бира.

За тютюневите изделия също има ориентировъчни количества за разграничаване на лична употреба от стопанска дейност. Минималните количества са: 800 цигари, 400 пурети, 200 пури, 1 кг тютюн. Ако влизате в ЕС от страна извън Съюза, можете да донесете със себе си тютюневи изделия, освободени от ДДС и акцизи, за лична употреба в строго определени граници. Същото важи, ако пристигате от Англо-нормандските острови, Гибралтар, Канарските острови или други територии, където правилата на ЕС за ДДС и акцизите не се прилагат.

Ако пътувате по въздух или по море, можете да донесете със себе си стоки, различни от алкохол и цигари, на стойност не повече от 430 евро, а ако пътувате с автомобил, влак или по река или езеро — на стойност не повече от 300 евро.

Някои страни от ЕС прилагат по-ниска граница за пътници на възраст под 15 години, като тя не може да е по-ниска от 150 евро.

Незаконно е да внасяте в ЕС месо или млечни продукти, дори и в малки количества, когато се връщате от повечето страни извън Съюза. Единствените изключения са Андора, Фарьорските острови, Гренландия, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия, Сан Марино и Швейцария. Целта е да бъде защитен добитъкът в ЕС от болести по животните.

Пари в брой

Ако влизате или излизате от ЕС с 10 000 евро или повече в брой (или еквивалентна сума в друга валута), трябва да ги декларирате пред митническите власти. В рамките на ЕС по принцип няма ограничения за количеството пари в брой, което можете да носите със себе си.